HOMENATGE

A

MOSSÈN BALDIRI REXACH

MESTRE D'ESTUDI
DEL SEGLE XVIII

MCMXXIII

Bulletí d'adhesió

(1) ....

....

....

expressa, amb el present butlletí, la seva adhesió a l'homenatge a l'il·lustre pedagog, Mossèn Baldiri Rexach.

(2) ....

(3)

Senyor President del Comitè organitzador de l'Homenatge.

Plaça de Santa Anna, 4. — **Barcelona.**

(1) Nom de l'Ajuntament, entitat, corporació o particular, expressant-hi la població.
(2) Data.
(3) Firma o segell.

HOMENATGE

A

Mossèn Baldiri Rexach

MESTRE D'ESTUDI DEL SEGLE XVIII

MCMXXIII

ARTS GRÀFIQUES, S. A., SUCCESSORS D'HENRICH I C.ª — BARCELONA

COMITÈ ORGANITZADOR

SOCIETAT BARCELONINA D'AMICS DE LA INSTRUCCIÓ

« MAGISTERIO GERUNDENSE »

ESCOLES RIBES, DE RUBÍ

ASSOCIACIÓ PROVINCIAL DE MESTRES DE GIRONA

ASSOCIACIÓ PROVINCIAL DE MESTRES NACIONALS DE BARCELONA

COMISSIÓ DE CULTURA DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA

PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ASSOCIACIÓ BARCELONINA DE MESTRES OFICIALS

CONSELL DE PEDAGOGIA DE LA MANCOMUNITAT

CENTRE A. DE DEPENDENTS DEL C. I DE LA I.

FEDERACIÓ DE MESTRES OFICIALS

ASSOCIACIÓ DE MESTRES JOVES

« MAGISTERIO TARRACONENSE »

BUTLLETÍ DE MESTRES

« MAGISTERIO LERIDANO »

Estatge del Comitè organitzador:

Barcelona. — Plaça de Santa Anna, 4

INSTRUCCIONS
PER LA ENSENYANÇA DE
MINYONS.

ESCRITAS

PER LO REVERENT BALDIRI REXACH, Prevere, y Rectòr de la Iglesia Parroquiàl de Sant Martí de Olles, Bisbàt de Gerona.

OBRA UTILISSIMA PER LA INSTRUCCIÓ dels Minyòs, y descans dels Mestres, ab Laminas Finas, pera apendrer be de escriurer.

DEDICADA A DEU NOSTRE SENYOR.

AB LLICENCIA, Y PRIVILEGI.

GERONA: Per ANTON OLIVA Estampér, y Llibretér, al carrer de las Ballesterias. Any 1749.

FACSÍMIL DE LA PORTADA DE LA PRIMERA EDICIÓ
DEL FAMÓS LLIBRE DE MOSSÈN REXACH

MOTIVACIÓ

D'un quant de temps ençà, en el món de la pedagogia nostrada aparegué un nom, fins fa poc, oblidat gairebé del tot i desconegut. Aquest nom, aquesta figura, modesta, humil, austera, és Mossèn Baldiri Rexach, fill de BELL-LLOCH (Girona), rector de SANT MARTÍ D'OLLERS (del mateix bisbat), on, durant cinquanta un anys, féu de mestre d'estudi, i on, racionalment, hom creu que va escriure el seu famós llibre *Instruccions per l'Ensenyança de minyons* aparegut, per primera volta, l'any 1749, i del qual se'n feren moltes edicions, que comptaren força milers d'exemplars.

La seva figura, com dèiem, de mica en mica s'havia anat esfumant, i, per l'obra del temps, s'havia esvaït gairebé per complet. Però el temps mateix s'encarregà de treure-la, novament, a llum. Alguns esperits selectes, mestres d'estudis distingits, anaren llevant-li la pols que l'havia tapat.

Fou una tasca meritíssima que aquests pedagogs dugueren a terme. Però, en realitat, la figura del mestre eximi, per bé que restaurada, no transcendia enllà del cercle del molt honorable estament dels mestres d'estudi i pedagogs.

Llavors va ésser que una entitat, d'història antiga tan com benemèrita, l'ASSOCIACIÓ BARCELONINA D'AMICS DE LA INSTRUCCIÓ, fent-hi chor altres notables entitats culturals i pedagògiques, concretà la idea de fer alguna cosa amb l'objecte que la figura de l'humil rectoret de Sant Martí d'Ollers no sols fos coneguda i estimada en els cercles especialitzats dels tècnics, dels pedagogs, dels mestres, dels professors, ans també resplandís per tot enfora, en totes les capes del poble, en tots els estaments i condicions dels ciutadans; car de fet, Mossèn Baldiri Rexach, per la seva significació, mereix d'ésser conegut i estimat, com un nom il·lustre, per tothom, singularment per tota la gent de parla catalana.

Per això, sense detriment de les festes i actes d'homenatge amb què algunes associacions de mestres volen honorar llur company de fa dos segles, els quals actes tindran un caire professional, l'ASSOCIACIÓ BARCELONINA D'AMICS DE LA INSTRUCCIÓ, amb l'acord i l'ajut dels mateixos mestres i associacions al·ludides, començà les primeres tasques en vistes a l'homenatge popular de tot Catalunya.

Qualitat i noblesa de l'homenatge

Veiem que totes les persones, siguin de condició modesta o siguin de noble ascendència, estimen de poder comptar, entre llurs avantpassats, noms gloriosos que, per les seves gestes i les seves virtuts, haguessin merescut fama i estima. Aquest fenomen que notem en els individus i en les famílies, el notem, igualment, en les col·lectivitats, en els pobles. Els pobles estimen això que en diem *tradició*, és a dir la història. Així veiem que els pobles — com les famílies—

es glorien i es plauen a mostrar als altres pobles els seus monuments, les seves gestes passades, les seves personalitats. I és una cosa sempre de bon fer i agradosa d'anar escorcollant en aquest llibre daurat de la tradició i de la història, per un afany molt noble i per un sentit molt humà de voler saber qui foren i què van fer aquells qui ens precediren en els camins de la vida: això, tot plegat, a l'ensems que ens acontenta, ens serveix d'esperó, de guia i d'estímul.

A casa nostra observem com, d'un temps ençà, ha estat reobert el nostre passat en diferentes direccions; en diferents ordres la tradició ha estat feta palesa i avui ens meravellem de moltes coses ignorades que posseíem sense saber-ho; i que, avui, en saber-ho, ens omplen de gaudi.

Entre aquests diversos ordres, indubtablement el de la Pedagogia és l'un dels més importants: interessa en gran manera d'establir la tradició pedagògica de casa nostra; i en fer això, ens fixem, tot d'una, en l'amable figura de Mossèn Rexach.

Els grans pobles de la civilització es glorien amb noms de renomenats pedagogs com Pestalozzi, per exemple, Froebel, P. Girard, Victorí de Feltro, Francesc de Sales, Rousseau... ¿És que nosaltres volem comparar el nostre rectoret a aquestes figures universals? No ho volem ni ho deixem de voler. És evident que per una tal cosa fer hi manca la proporció: mentre aquells actuaren al cor mateix de l'Europa culta, en condicions molt aventatjoses i propícies, no oblidem que Mossèn Rexach actuava silenciosament en un poblet de la nostra terra, viltinguda i decadent.

Però, aneu a saber la transcendència que pot tenir el seu fet, aparentment modest. Nosaltres confiem que aquest homenatge serà una fita o punt de partida d'eficacíssims estudis que ens conduïran a termes avui insospitats.

Significació de l'homenatge

Però ¿anem a fer aquest homenatge com un de tants? Els actes que preparem ¿seran com tants altres actes, per aplegar uns centenars de persones, fer uns discursos, col·locar un retrat, o inaugurar un monument? No. Sense deixar d'ésser tot això, cal tenir en compte la significació de l'homenatge; i és, d'AFIRMAR EL PRINCIPI QUE L'ENSENYAMENT HA DE FER-SE EN LA LLENGUA DEL POBLE.

Vol dir, això, que en l'escola només s'ha d'ensenyar que la llengua del poble o materna? Quan afirmem que en les escoles enclavades en terres de parla catalana, per exemple, i destinades a l'ensenyament dels fills d'aquestes terres, ha d'ensenyar-se EN català, no volem dir que se n'exclogui l'ensenyament del castellà, del francès, o de qualsevol altre idioma que sigui; sinó que, precisament, per apendre millor els altres idiomes — i qui diu idiomes, diu tota altra disciplina escolar — aquests han d'ésser ensenyats EN llengua catalana. Per la senzilla raó que, essent aquesta la més coneguda, la única verament sabuda, és la que, lògicament, ha de servir d'instrument per apendre allò que no és tan conegut o que és desconegut del tot.

No per esperit de localisme ni d'amor propi

No es tracta, doncs, d'una qüestió d'amor propi, o de caire localista, o partidista; es tracta d'una qüestió de sentit comù pedagògic; es tracta del profit dels alumnes.

És cert que encara hi ha alguns que diuen que això de preocupar-se que l'ensenyament a les escoles es faci en llengua materna, és una cosa d'esperit localista, que als pobles civilitzats no els preocupa.

Nosaltres, però, recordem aquella cèlebre vaga escolar dels nois txecs (fills de Bohèmia, que forma amb altra regió, la Txeco-Eslovàquia), celebrada per l'octubre de 1919, en la qual els petits, sostinguts per llurs pares, exigeixen que se'ls ensenyi en escoles de llengua txeca.

Recordem que el Municipi de Praga (capital de Bohèmia) sosté per 800 alumnes alemanys, quatre escoles primàries elementals, dues escoles primàries superiors i dues escoles anexes a les normals.

Recordem que en tota la regió flamenca (Bèlgica), l'ensenyament es dóna en la llengua materna del poble, que és el flamenc (no és pas el francès). Durant un temps s'havia donat només que en francès, perquè l'alta burgesia, que dominà, era completament afrancesada.

Recordem les paraules del gloriós Rei de Bèlgica, que diu: «Els flamencs tenen el dret de rebre les classes de la primera i de la segona ensenyança general, especial, industrial, professional, en llengua materna, en flamenc.)

Recordem que la mateixa Itàlia patrocina la «Società Filològica friulana», per fomentar la publicació de llibres d'escoles i d'investigacions científiques per als friolans (en el Tirol); i això que la llengua friulana és parlada només que per uns 400,000 habitants.

Recordem que a Suïssa el Consell Federal subvenciona la «Lia romanscha» que publica llibres d'escola, de literatura, etc., en llengua reteroniana, que és la llengua oficial del cantó de Graubunden — i això que aquesta llengua és parlada només que per uns 40,000 habitants.

Recordem, encara, l'acord novíssim de la Societat de les Nacions, proclamant que han d'ésser respectats els drets de les «minories nacionals» en l'ùs de la llengua a l'escola, als tribunals de justícia, etc.

Recordem que en un concili de bisbes de Catalunya, celebrat l'any 1727, fou disposat que per la predicació de

l'Evangeli (que vol dir *ensenyança* de l'Evangeli) no fos usada cap altra llengua sinó la catalana.

Tenim el cas recentíssim de la creació de la universitat de Gant, a Bèlgica, en la qual l'ensenyament hi serà donat en llengua flamenca, que és la llengua natural dels habitants d'aquella regió (mentre en les altres regions de parla francesa, és aquest idioma el que serveix per l'ensenyança).

Finalment, per no fer-nos massa llargs, podríem retreure el fet, molt fresc també, del cas de la Santa Seu respecte de la república de Letònia, de recent formació (fins fa poc, com és sabut, la Letònia era una de tantes «províncies» de la immensa Rùssia): la Santa Seu disposa que la predicació (això és, *ensenyança*) sigui feta en la llengua natural de Letònia.

No s'hi val, doncs, a dir que això de l'ensenyament en llengua materna (en català, a Catalunya; en castellà, a Castella; en galaic, a Galícia; etc.) és una cosa d'esperit localista.

Es un problema fonamental, és un deure elemental d'ensenyar els minyons en llengua pròpia; si no es fa així, l'ensenyament no aprofita, o aprofita poc. Per això és coneguda aquella frase de l'Unamuno: «Los alumnos no saben castellano, los maestros no saben vascuence: pueden cerrarse las escuelas»: és clar; perquè a penes no serveixen.

Per això en les poblacions escolars on s'usa un llenguatge que no és la parla materna, s'ha comprovat que els nois retarden l'adquisició de coneixements.

Per aquesta mateixa raó, l'episcopat català dictava, l'estiu de 1921, aquella pastoral col·lectiva dient d'ensenyar la doctrina en català. I també el P. Ruiz Amado afirma: «Es un pecado pedagógico (nuestra calificación no quiere salir de este terreno) hacer que, en el trato con Dios, usen los niños o adolescentes un idioma diferente del que por algo se llama materno.»

Paraules del mestre

Per esclariment d'aquesta mateixa qüestió (que avui, en realitat, ja no és tal qüestió; sinó que és cosa ben esclarida i ferma i proclamada en diferents congressos pedagògics), plau aquí de retreure les paraules del mestre Mossèn Rexach, escrites en un temps (1749: fa, doncs, prop de cent setanta anys) en què no podem suposar que obeís a apassionaments polítics o partidistes.

Diu Mossèn Rexach:

«Entre totes les llengües, la que amb més perfecció han de saber els minyons és la llengua pròpia de sa Pàtria, perquè el defecte és molt més culpable i lleig per un minyó, que té estimació; i per tal que els minyons tinguin o sàpiguen una bona manera de parlar en la pròpia llengua, cal que pares i mestres procurin que davant d'ells ningù no parli rùsticament, vull dir que ningù no gasti expressions o paraules grosseres, desproporcionades i poc honestes, perquè semblants paraules resten molt impreses en sa tendra naturalesa. També convé molt llegir-los o fer-los llegir, les regles pròpies de prosòdia i ortografia, que té cada llengua, perquè així seran més instruïts en la pràctica de son llenguatge. Finalment, quan ells són un poc avençats en saber llegir, convé donar-los llibres escrits en sa llengua, que siguin polits i elegants.»

I, en altre lloc:

«No sols els homes doctes catalans han faltat en no fer la traducció de molts llibres estrangers, que són utilíssims, però sí també han faltat en no escriure en català alguns llibres molt bons que han fet imprimir en llengua castellana, o en llatí, com si la Nació Catalana no meresqués, o no tingués la necessitat d'ésser tan ben instruïda, com quiscuna de les demés.

Com no manquin catalans que, de vegades, menyspreuen nostra llengua, cal advertir aquí, que la rusticitat, grosseria i manca de termes, que li imputen, provenen de dues causes. La una és que dites persones tenen el geni d'estimar més allò que és foraster. Per la raó contrària hi ha catalans que prefereixen la llengua catalana a totes les demés, perquè sols estimen allò que és de sa pàtria, o bé perquè, com que no estan acostumats a oir parlar altres llengües, els apar que són dures, seques i eixarreïdes, singularment si no les entenen. La segona causa és, perquè hi ha poc esment en aquesta província d'ensenyar a parlar el català, amb aquella perfecció i gentilesa que hauria de parlar-se.

M'apar que la llengua catalana té un gran avenç, o una gran excel·lència sobre les demés, perquè té una gran aptitud i proporció per apendre i entendre les demés llengües; car l'experiència ensenya que els catalans fàcilment entenen les nacions estrangeres i que amb facilitat aprenen dc parlar son llenguatge».

Aquestes paraules són tretes del ja esmentat llibre «Instruccions per l'ensenyança de minyons», en el qual, com és evident, l'il·lustre pedagog parla, no responent a cap controvèrsia o disputa, sinó que parla, senzillament, obïnt als dictats de la raó natural.

UNA ASSEMBLEA MAGNA

Amb aquest principi, amb aquesta orientació, les entitats organitzadores convocaren una magna assemblea d'entitats pedagògiques i culturals, per proposar la idea de l'homenatge.

De la importància d'aquesta assemblea en donarà complida idea el fet d'haver-hi concorregut i d'haver-s'hi adherit les següents entitats:

Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, «Magisterio Gerundense», Protectora de l'Ensenyança Catalana, Centre de Dependents, Federació de Mestres Oficials, «Magisterio Tarraconense», Butlletí de Mestres, Escoles Ribes de Rubí, Centre de Naturals de Tarragona, Casal Gironí, Solar Vasco-Navarro, Lliga del Bon Mot, Institut d'Estudis Catalans, Ateneu Obrer Instructiu Andresense, «Magisterio Leridano», Ateneu Obrer Instructiu d'Hostafranchs, Institut Català de les Arts del Llibre, Ateneu Obrer del Poble Nou, Associació d'Antics alumnes de l'escola Catalana Mossèn Cinto, Acadèmia de la Joventut Catòlica, Orfeó Gracienc, Escola Choral Martinenca, F. C. Barcelona, F. C. Europa, Centre Excursionista de Catalunya, Caixa de

Pensions per la Vellesa, Gremi de Professors Particulars de Catalunya, Centre Moral Instructiu de Gràcia, Ateneu Empordanès, Patronat Social i Escola d'Obreres, Institut Català de Sords-Muts, Ateneu Moral Instructiu, Ateneu Moral, Ateneu Familiar, Ateneu Obrer de Gràcia, Ateneu Obrer de Barcelona, Ateneu Enciclopèdic Popular, Schola Orpheònica, Orfeó Nùria, Orfeó de Sans, Orfeó Català, Club Muntanyenc, L'Amic del Poble Català, Gremi de Mestres Fusters, Col·legi de Metges, Sindicat Barcelonès de l'Agulla, Col·legi d'Advocats, Federació Agrícola Catalano-Balear, Cambra Oficial del Llibre, Societat d'Estudis Industrials, Cambra Agrícola, Associació d'Estudiants de la Universitat Nova, Acadèmia de Geografia Comercial de Barcelona, Acadèmia de Ciències Naturals de Barcelona, Ateneu Barcelonès, Acadèmia Astronòmica de Barcelona, Centre Excursionista de Catalunya, Patronat d'Estudiants, Acadèmia Farmacèutica dels Sants Cosme i Damià, Associació de Mestres de Barcelona, Lliga Espiritual de Nostra Dona de Montserrat, Patronat Ribas, Escola Catalana d'Art Dramàtic, Junta de Dames, Círcol Barcelonès d'Obrers de Sant Josep, Centre Moral Eularienc, Círcol Artístic, Escola Catalana del carrer de Montcada, Escola Catalana Mossèn Cinto, Escola Montessori, Liceu Dalmau, Institut Feminal, Acadèmia Mercantil, Patronat Domènech, Acadèmia de Medicina i Cirugia, Acadèmia de Ciències i Arts, Acadèmia de Bones Lletres, Acadèmia d'Higiene, Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya, Associació Catalana de la Premsa, Nostra Parla, Associació de la Premsa Diària, Escola del Treball, Associació Catalana d'Estudiants, Escola d'Infermeres, Escola de Bibliotecàries, Escola Superior d'Agricultura, Escola Superior dels Bells Oficis, Escola d'Indùstries Textils, Escola d'Electricitat i mecànica aplicada, Escola d'Adoberia, Institut de Química aplicada, Escola de Tintoreria, Escola d'Alts

Estudis Comercials, Estudis Normals de la Mancomunitat, Institut d'Orientació Professional, Escola d'Administració Local.

De Sabadell: Acadèmia Catòlica, Associació de la Premsa, Centre de Dependents. De Terrassa: Centre de Dependents. De Vich: Centre de Dependents, Centre Excursionista «Temple Romà». De Canet de Mar: Patronat de Cultura. De Manresa: Associació de Cultura Obrera de les Arts del Llibre, Centre de Dependents, Associació de la Premsa, Amics de la Cultura Popular. De Malgrat: «La Barretina Vermella». Biblioteques populars de Valls, Vendrell, Olot, Borges, Canet de Mar, Pineda, Figueres. De Mataró: Centre de Dependents. De Reus: Centre de Lectura. De Vilanova: Associació d'Alumnes Obrers, Ateneu Vilanovès. De Tarragona: Centre de Dependents, Ateneu Tarraconense de la Classe Obrera. De Tàrrega: Ateneu. De Lleyda: Acadèmia Bibliogràfica Mariana.

I, encara, Associació de Mestres de Llengua Catalana, Unió de Professors particulars, Associació d'escriptors novells i altres.

ELS PARLAMENTS

La senyora Baldó de Torres,

secretària dels Amics de la Instrucció, llegí unes quartilles donant compte de la iniciativa de l'homenatge i explicant-ne la motivació amb galania de frase.

N'Antoni Galés,

president de l'Associació Barcelonina de Mestres Oficials, féu ús de la paraula dient que en aquell acte es tracta d'homenatjar una persona que ens ensenya com es desperta un poble que sap exalçar les figures humils. No és

massa sovint que la societat es preocupa del magisteri: per això un homenatge com aquest ens aconhorta; el magisteri en resta agraït. L'acte d'avui és el primer pas envers l'homenatge a mossèn Rexach, l'aspecte més significatiu del qual és el relatiu a l'ensenyament en llengua materna: els grans congressos pedagògics s'han pronunciat en favor de l'ensenyament en llengua materna. I ja és hora que la teoria esdevingui una pràctica, per al profit dels ensenyaments i per la superior cultura del nostre poble.

En Puig i Esteve.

La Protectora de l'Ensenyança Catalana, en nom de la qual parlo — diu, — veu en Mossèn Rexach no sols el pedagog, sinó el patriota: No cal que us digui com la Protectora ha treballat sempre per l'ensenyament en català, per creure'l bàsic en les escoles. Des del primer moment, la Protectora s'adherí a l'homenatge i ara plau-me d'anunciar-vos que empendrà la reimpressió del famós llibre *Instruccions per l'ensenyança de minyons*, de l'il·lustre pedagog; d'aquesta manera creiem contribuir a l'homenatge que es faci a Mossèn Rexach, d'una manera digna.

En Martínez Avellan,

president de l'Associació de Mestres Oficials de Barcelona, diu que també la llengua de Cervantes ve a glorificar la llengua de Verdaguer. Veig en Mossèn Rexach una gran figura: i al significat del seu apostolat ens adherim de tot cor: perquè pensem que l'ensenyament a l'escola ha d'ésser fet en llengua materna. (El senyor Martínez parlà en castellà, que és son natural idioma.)

En Josep Barbey,

president de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, diu: Els que avui ens hem aplegat per retre

homenatge a la memòria de Mossèn Rexach, recordem amb emoció els primers moments en què coneguérem el seu llibre. En fullejar-lo no podíem evitar que ens vingués el record d'altres llibres que eren vinguts a la nostra mà, els quals són mancats d'aquell esperit sencer i humà del pedagog del segle XVIII. L'obra de Mossèn Rexach anà desapareixent. fins que algun home de finíssima acuïtat el tragué de la pols: i avui ens apareix fresca i dolça, popular i humanística, d'un to impecable; d'aquell home que sabia trametre la seva alta cultura d'una bella manera i eficaç: el seu llibre és una obra completa i ofereix una unitat perfecta. Una obra d'aquesta mena no pot passar mai: no hem d'entrar en la crítica pedagògica del llibre: avui en tenim prou en constatar que ell ens és un símbol. Remarquem sobretot d'aqueix símbol el seny fonamental en allò que a l'ùs de la llengua del poble es refereix.

De Mossèn Rexach ençà és obert un parèntesi: fem nosaltres per omplir-lo, seguint l'exemple de tan il·lustre baró, al qual tot Catalunya ha d'homenatjar.

En Valls i Taberner

parlà en representació de la Mancomunitat. Homenatgem — diu, — un precursor: d'ell voldria remarcar la valor d'actualitat del seu llibre. Girant la vista enrera, en mig de molta grisor, trobem clares individualitats amb les quals sembla que poguem dialogar a través del temps. Mossèn Rexach és un d'aquests clarividents. En la seva obra s'hi troben pensaments que sorprenen: no semblen de la seva època; per exemple, quan defensa la capacitat científica de la dona; quan parla de metodologia i altres. En el llibre de Mossèn Rexach s'hi veu retratada la necessitat de la vocació, de l'amor del mestre per la seva tasca devers els minyons; de la cultura humanística; del sentit moral que ha de tenir l'obra pedagògica. Ha estat ja remar-

cada la significació patriòtica de Mossèn Rexach; jo gosaria d'insistir-hi, retraient, sobretot, aquell sentit terral de la seva obra; així la seva obra fou i és encara una garantia per l'esdevenidor; per això estimem que és molt just l'homenatge que hom tracta de fer-li.

El doctor Agell,

president dels Amics de la Instrucció, diu: bellament hom acaba de fer unes semblances de la figura de Mossèn Rexach; i jo us parlaré dels motius d'aquesta reunió, i he d'agrair-vos molt i molt la vostra presència.

Hem oblidat massa sovint que en la ciència hi ha noms d'alta categoria a Catalunya: no parlarem de moltes branques; concretem-nos a la Pedagogia. Dintre de la Pedagogia excel·leix un home com Mossèn Rexach, figura que deixàvem gairebé arreconada i desconeguda pel gros poble de Catalunya.

Mossèn Rexach fou gran per la seva ciència i també per a seva continuïtat: fou un veritable apòstol.

Així, doncs, davant l'esplendor d'una tal personalitat i per proposar-vos la idea de retre-li homenatge us hem convocat. Ara, vosaltres teniu la paraula.

Una veu unànime s'aixecà per dir que calia anar a la celebració de l'homenatge.

SIGUEM-HI TOTS

Com havíem insinuat més amunt, l'homenatge a Mossèn Rexach ha d'ésser un homenatge verament popular, i que tingui ressò en totes les terres de parla catalana: així fou l'acord primer de la magna assemblea.

Per tal, complint, el Comitè organitzador, nomenat per la repetida assemblea, el seu acord, invita a adherir-se a l'homenatge, no sols els mestres i les mestres i associacions pedagògiques, sinó totes les associacions de cultura en general, acadèmies i centres d'estudi i d'ensenyament de tota mena; i també, en especial manera, els Ajuntaments, com a concrecions i representants del poble.

Siguem-hi tots, en vot unànime i fervent, sense distinció de tendències ni de matisos: es tracta d'honorar un benemèrit fill del poble. I ja és sabut que poble que honora els seus grans homes, és poble que s'honora a si mateix.

Els actes de l'homenatge

Deliberació tinguda en l'assemblea susdita, hom acordà, en línies generals, celebrar un gran acte i manifestació

cívica a Girona, on Mossèn Baldiri Rexach cursà la seva carrera, i on fou feta la primera i altres edicions del seu llibre.

Col·locar en la casa rectoral de Sant Martí d'Ollers una placa commemorativa, per ésser allí on, durant cinquanta un anys, exercí de mestre d'estudi.

Per curar de la celebració d'aquests actes i d'altres pertinents al més gran esplendor de l'homenatge i de l'homenatjat, la mateixa assemblea nomenà un Comitè organitzador (que és el que en la portada d'aquest fullet s'especifica).

Cal trametre les adhesions

El Comitè organitzador té son estatge a Barcelona, Plaça de Santa Anna, número 4. A ell cal trametre les adhesions COM MÉS AVIAT MILLOR, per escrit.

Molt encaridament prega, el Comitè Organitzador, que un hom no esperi de rebre abans el seu envit, per trametre-li l'adhesió.

Adhesions rebudes

Algunes — poques encara, com és d'entendre, — en porta de rebudes el Comitè, demés de les nombroses i valuoses, ja esmentades en el relat de la magna assemblea. Plau de donar ací llurs noms. Són:

Inspector Cap d'ensenyament primari de Girona, senyor J. Montserrat Torrent; Escola Nacional d'Argelaguer; Ajuntament de Tarragona; Ateneu de Girona; Acadèmia Calaçància, de Barcelona; Escola Nacional de nens de Santa

Cristina d'Aro; Escola Nacional de nenes de la mateixa població; alumnes de la susdita escola de nens; Escola Nacional de nens de Llers; Tribunal per nois, de Barcelona; Cos d'Adjunts dels Jocs Florals de Lleyda; «Casal Gandesà», de Gandesa; Ajuntament de Santa Cristina d'Aro; Ateneu Empordanés, de Barcelona; Directori dels Pomells de Joventut; Escola Nacional d'Orfans; Escola Nacional de nens, de Pallaresos; Escola Nacional de nens, de Mancor de Selva (Mallorca); Comissió delegada de la Protectora a Vilafranca del Penedès; Col·legi Vidal, de Sant Feliu de Guíxols; Escola de Mar, de Barcelona; «Els Cavallers de Sant Jordi», de Barcelona; Germandat de la Mare de Déu de les Dolors, de Santa Cristina d'Aro; Bloc Catalanista, de Vilafranca del Penedès; «Grup Benèfic» i «Mas del Bon Retorn», de la Junta de Protecció a la Infància, de Barcelona; Centre Excursionista «Rafel de Casanova», de Barcelona; «Nostra Parla», delegació de Vilafranca del Penedès.

La prempsa

També s'adhereixen a l'homenatge els següents diaris: *El Ideal*, de Lleyda; *La Cruz*, de Tarragona; *La Publicitat*, de Barcelona; *Las Noticias*, de Barcelona; *El Dia*, de Terrassa; *Tarragona*, de Tarragona; *El Pla de Bages*, de Manresa; *Diari de Sabadell*, de Sabadell; *La Veu de Catalunya*, *El Día Gráfico*, *El Diluvio*, *Diario de Barcelona*, *Noticiero Universal*, de Barcelona; *Foment*, de Reus; *El Correo Catalán*, de Barcelona; *El Correo de Lérida*, de Lleyda; *Diario de Avisos*, de Manresa.

Periòdics: *Resorgiment*, de Monistrol de Montserrat; *Priorat*, de Falset; *El Llamp*, de Gandesa; *Catalunya Social*, de Barcelona; *Renovació*, de Tarragona; *Revista del Centre de Lectura*, de Reus; *El Eco de la Comarca*, d'Amposta;

El Deber, d'Olot; *Baix Empordà*, de Palafrugell; *Llevant*, d'Artà (Mallorca); *El Catllar*, de Ripoll; *El Gironès*, de Girona; *La Veu de Tarragona*, de Tarragona; *Infantia Nostra*, de Barcelona; *El Baluart*, de Sarreal; *La Veu de l'Empordà*, de Figueres; *Costa de Ponent*, de Vilanova i Geltrù; *La Nova Conca*, de Montblanch; *Acció*, del Centre de Dependents de Barcelona; *Alt Empordà*, de Figueres; *Mataró i Comarca*, de Mataró; *Gent d'Ara*, de Granollers; *Seny*, de Palamós; *Renaixement*, de Vendrell; *La Comarca*, d'Olot; *Urgell-Segarra*, de Mollerusa; *Catalunya Gràfica*, de Barcelona; *D'Ací i d'Allà*, de Barcelona; *L'Avi Muné*, de Sant Feliu de Guíxols; *Avant!*, de Vilafranca del Penedès; *Saba Nova*, de Rubí; *Revista Franciscana*, de Vich; *La Lluita*, de Rubí; *Baluart de Sitges*, de Sitges; *Marinada*, de Palamós; *Gerunda*, de Girona.